

Bilaga 2 – Följsamhet mot regelverk för kassaredovisning och kontanthantering

Inom Region Gotland finns 60 stycken försäljningsställen som säljer varor och tjänster mot betalning. Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning ska all försäljning som sker mot kontanter, betalkort eller andra elektroniska betalningar (ex Swish), bokföras löpande. Det innebär att varje försäljningsställe måste säkerställa att det finns upprättade och dokumenterade rutiner och anvisningar om hur redovisning, kassaavstämning och hantering av kontanter ska gå till.

Kontrollmoment

Granskningen syftar till att kontrollera följsamhet mot gällande regelverk för kassaredovisning och kontanthantering. Regelverket omfattar 7 kontrollpunkter

1. Kassaansvar - för varje försäljningsställe ska en kassaansvarig med ersättare utses.
2. Kassaregister – försäljningsställen med en omsättning överstigande 25 000 kronor per år ska använda ett certifierat kassaregister. Försäljningsställen med lägre omsättning ska ha säkra rutiner som stödjer korrekt intäkts- och momsredovisning och en god intern kontroll.
3. Dagsavslut och avstämning ska ske dagligen. Försäljningen ska stämmas av mot behållning i kontantkassan, inkomna kortbetalningar och swishbetalningar.
4. Bokföring ska ske dagligen genom filöverföring. Vid manuell kassarapport ska bokföring ske minst en gång per månad.
5. Förvaring av kontanter ska ske på ett betryggande sätt så att stöld kan undvikas. Kontanter överstigande 2 000 kronor ska förvaras i kassaskåp. Insättning till servicebox ska ske minst 1 gång per månad. Vid summor överstigande 30 000 kronor ska insättning ske oftare.

6. Kassaintyg ska lämnas i samband med delårs- och årsbokslut där kassaansvariga intygar saldot i kontantkassan.
7. Arkivering – försäljningsstället ansvarar för att arkivera kassarapporter, kvitton och annat räkenskapsmaterial enligt regionens arkivregler.

Kontrollmetod

Kontroll av följsamhet mot regelverk har skett genom att försäljningsställets bokföring kontrollerats mot regelverket. För de regler som inte kunnat kontrolleras mot bokföringen har svar inhämtats genom ett frågeformulär som skickats ut via mejl till alla försäljningsställen.

Resultat

1. Det saknas uppgift om kassaansvarig på 27 av 60 försäljningsställen.
2. Tre försäljningsställen med en omsättning överstigande 25 000 kr per år saknar certifierat kassaregister.
3. Den avstämning av bokföringen som görs regelbundet av ekonomiservice visar att det finns brister i försäljningsställets rutiner kring daglig avstämning och redovisning av sina kassor.

Flera försäljningsställen har regelbundet differenser i sin redovisning av försäljning med swishbetalning. Enligt redovisningen kommer det in mer intäkter via Swish än vad som registreras i kassorna.

Vid fråga om kontantkassan räknas och stäms av dagligen svarar de flesta försäljningsställen ja, men ekonomiservice avstämning visar att detta brister på flera ställen genom de differenser som redovisas. Differenserna är ofta små och kan bero på felräkning i samband med lämnande av växel men ibland är differenserna större och försäljningsställen har då svårt att redogöra för hur differensen uppstått.

4. 14 försäljningsställen ska lämna manuell kassarapport minst en gång i månaden. Av dessa lämnar 8 försäljningsställen sin redovisning för sent vilket får till följd att intäkter och utgående moms redovisas i fel period. 4 försäljningsställen lämnar ingen kassaredovisning alls. Intäktsredovisning sker då bara via internbanken när insättning av kontanter via Loomis gjorts.
5. Förvaring av kontanter sker i kassaskåp. På fråga om hur många som har tillgång till kassaskåpet svarar 13 försäljningsställen att det är fler personer som har tillgång till kassaskåpet än de som ansvarar för kassan. Uppgift om hur kontanter förvaras saknas från 7 försäljningsställen.

23 försäljningsställen deponerar inte sina kontanter i servicebox hos Loomis i tillräcklig omfattning.

6. Av 43 försäljningsställen som hanterar kontanter har 9 inte lämnat kassaintyg i bokslut 2025.

7. Arkivering av räkenskapsmaterial som kassarapporter och kvitton sker på lite olika sätt. På många ställen sker förvaring av innevarande år ofta i pärmar på kontorsrum. Därefter flyttas materialet till godkända arkivutrymmen. Förvaring sker även i låsta skåp hos en del försäljningsställen.

Analys/slutsats

Granskningen visar att följsamheten mot det gällande regelverket behöver bli bättre vad gäller ett antal punkter.

Ekonomiservice saknar uppgift om vem som är kassaansvarig för 27 försäljningsställen. Flera av dessa ställen har kanske utsedda kassaansvariga men detta har inte rapporterats in till internbanken så som regelverket föreskriver.

Avstämningsrutinerna kan bli bättre, men kassapersonalen behöver ges bättre förutsättningar för att utföra arbetsuppgiften på ett korrekt sätt. Det som framför allt behöver förbättras är hanteringen av de differenser som upptäcks vid dagsavslut. Om dessa utreddes och rättades direkt i kassasystemet vid dagsavslut så skulle det innebära att ekonomiservice inte skulle behöva utreda och rätta dessa differenser i efterhand.

Det finns klara brister i rutiner för att lämna kassarapport vid de försäljningsställen som har manuell redovisning. Dessa rutiner brister speciellt i samband med sommar och semester. Det i sin tur gör det svårarbetat i delårsbokslutet då bokföringen inte är fullständig och avstämning av balanskonton inte går att göra.

I takt med att försäljningen mot kontant betalning minskat är det fler försäljningsställen som deponerar sina kontanter för insättning alltmer sällan och oregelbundet. Deponering och insättning av kontanter regelbundet är dock en förutsättning för att ekonomiservice ska kunna göra avstämning av balanskonton och utreda eventuella differenser löpande.

Förvaringen av kontanter sker i kassaskåp men det är alldeles för många medarbetare som har tillgång till kassaskåpet. Det gör det svårt att utreda om kontanter skulle saknas. Så var till exempel fallet vid ett försäljningsställe där en större mängd kontanter försvann under 2025. Om dessutom deponering av kontanter inte sker enligt fastställd rutin så upptäcks kanske inte sådana incidenter i tid.

De kassaintyg som ska lämnas vid delårs- och årsbokslut är också en viktig del i avstämningen av kontanta medel. Avsaknad av dessa får också till följd att avstämning inte kan ske.

Åtgärd

Resultatet av granskningen och de brister som finns inom kassahantering och kontanthantering kommer att återrapporteras till ekonomicheferna i ekonomichefsnätverket för vidare åtgärder i respektive förvaltning. Med anledning av att mängden kontanter minskar vid försäljningsställena kommer regelverket kring hur kontanter ska hanteras och deponeras i servicebox för insättning att ses över.

Kontroll utförd av:

Eleonor Wahlgren, ekonomiassistent
Ulrika Pettersson, projektadministratör

Kontrollansvarig:

Roger Sundholm, ekonomidirektör